

5. juli 2018

Retten til et trygt og godt skolemiljø

Elever har rett til et trygt og godt skolemiljø

Krenkelser og mobbing er noe av det mest alvorlige barn og ungdom kan bli utsatt for. Derfor har opplæringsloven et eget kapittel som gir elever en lovfestet rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Det er kapittel 9A. Mobbing og krenkelser er i strid med loven.

Nedenfor kan du lese om de reglene som gjelder, og hva du kan gjøre hvis de ikke blir fulgt.

Skolen skal informere

Mobbing og andre krenkelser kan ha alvorlige konsekvenser for barn. Det er derfor det er så viktig at skolen informere alle elever og foreldre om retten til å ha det trygt og godt på skolen.

Skolen være i forkant og forebygge at det skjer mobbing. Hvis skolen mistenker at noe ved skolemiljøet kan være skadelig for elevene, skal de snarest mulig varsle foreldrene.

Skolen skal reagere raskt

Det er strenge regler for hva skolen skal gjøre hvis en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Dette kalles aktivitetsplikten, og gjelder for alle som arbeider på skolen.

Alle som arbeider på skolen skal

- følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø
- gripe inn mot alle former for krenkelser
- varsle rektor hvis de mistenker eller vet om at en elev ikke har det trygt og godt

Skoleledelsen skal

- varsle skoleeieren (kommunen) i alvorlige tilfeller
- snarest undersøke saken
- sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø igjen
- sørge for at de involverte elevene blir hørt
- gjøre det som er best for eleven
- lage en skriftlig plan der det står
 - hvilke tiltak som skal settes inn
 - hvilket problem tiltakene skal løse
 - når tiltakene skal gjennomføres
 - hvem som er ansvarlig for gjennomføring
 - når tiltakene skal evalueres

Skolen skal dokumentere hva som blir gjort.

Skolens ansvar omfatter all aktivitet som skolen arrangerer, også på aktivitetsskolen eller SFO, på skoleturer og på skoleveien. Skolen kan også ha et ansvar når noen blir krenket etter skoletid, dersom det skjer på grunn av relasjoner som oppstår mellom elevene i skoletiden, og forholdet påvirker retten til et godt skolemiljø.

Elevens opplevelse

Skolen skal legge elevens subjektive opplevelse til grunn. Det er uinteressant hva skolen mener elever skal tåle. Det er også uinteressant om skolen mener eleven selv har skyld i hendelsene. Skolen har

uansett plikt til å sette inn tiltak. Hva som er årsaken bak, og hvordan eleven har deltatt i det som har skjedd, avgjør bare valget av tiltak. Også sårbare barn har rett til et trygt og godt skolemiljø, og skolen må gjøre det som er nødvendig for å ivareta eleven.

Egnede tiltak

Barn og ungdom som blir mobbet er i en veldig sårbar og vanskelig situasjon, og har behov for tiltak som er synlige. Tiltakene må føre til at eleven får tillit til at mobbingen skal stoppe, og at situasjonen skal bli bra. Tilgjengelig forskning viser at mobbing ikke kan forstås som en konflikt mellom to likeverdige parter. Skolen skal derfor ikke gå i diskusjon med de som mobber andre, men stoppe mobbingen. Å bare « snakke med » den som mobber, er ikke et egnet tiltak. Å bare « observere », er heller ikke et tiltak. Det er metoder for å innhente informasjon.

At barn tar igjen for å beskytte seg, gjør ikke skolens ansvar mindre. Det er et tegn på at saken har eskalert, og en klar tilbakemelding til skolen på at de ikke har lyktes i å sette inn tiltakene som er nødvendige for å sikre eleven retten til et godt skolemiljø. Det betyr at skolen må øke innsatsen, sette inn flere eller andre tiltak, og at de må vurdere behovet for å sette inn tiltak som kompenserer for krenkelsene og skaden eleven har vært utsatt for.

Skolen må også sette inn tiltak rettet mot de elevene som mobber andre. Skolen må si klart ifra til de som mobber og foreldrene deres, at mobbing og krenkelser er alvorlig. De må understreke at det aldri finnes noen unnskyldning for å mobbe andre, og at det å fortsette å mobbe eller krenke kan få alvorlige konsekvenser.

Mobbing er også skadelig for den som mobber andre. Hvis foreldrene til de som mobber ikke vil samarbeide om løsninger, eller avviser at barnet deres krenker andre, må skolen vurdere behovet for å varsle barnevernet.

Når ansatte krenker elever

Ansatte på skolen har en skjerpet aktivitetsplikt hvis noen som arbeider på skolen krenker en elev. Ansatte som oppdager dette skal da straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeieren (kommunen). Hvis det er noen i skoleledelsen som krenker eleven, skal den ansatte gå rett til skoleeieren.

Fylkesmannens ansvar

Fem virkedager etter at saken er tatt opp med rektor, kan eleven og foreldrene melde saken til fylkesmannen. Fylkesmannen må da avgjøre om skolen og de ansatte har oppfylt aktivitetsplikten sin. I saksbehandlingen skal fylkesmannen legge vekt på hva som er best for elevene, og passe på at elevene blir hørt.

Dersom aktivitetsplikten ikke er oppfylt, kan fylkesmannen

- bestemme hva skolen skal gjøre
- sette en frist for gjennomføring
- vedta reaksjoner etter ordensreglementet
- bestemme om en elev skal bytte skole
- følge opp saken til den er løst

Fylkesmannen kan også gi kommunen tvangsmulkt for å sikre at det som er fastsatt i fylkesmannens vedtak blir oppfylt.

Klagerett

Fylkesmannens avgjørelse er et enkeltvedtak. Elever og foreldre kan klage til Utdanningsdirektoratet hvis de ikke er fornøyd med fylkesmannens avgjørelse, eller om saken ikke blir løst på skolen. Eleven og foreldre er parter i saken, og kan kreve informasjon om hvordan saken blir fulgt opp.

Vil du vite mer om opplæringsloven kap. 9A, finner du den [her](#).